

**รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23**
**Supervision Model of Matthayomsueksa Schools under Secondary
Educational service Area office 23**

นักสนันท์ อูปรี*

บทคัดย่อ

รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 3) เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ระยะเวลา 1 ประกอบด้วย ผู้บริหารและข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 45 โรงเรียน รวมจำนวน 216 คน ระยะเวลา 2 ผู้ให้ข้อมูลในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 9 คน ระยะเวลา 3 ผู้ให้ข้อมูลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group) จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ การหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่า IOC (Item Objective Congruence Index) เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC 0.50 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้วิธีการสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการและความจำเป็นรองลงไป คือ ด้านการขยายผลยกย่องเชิดชู

*นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา

เกียรติและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

2. รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ประกอบด้วยความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปร คือ 1) การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ประกอบด้วย 5 ด้าน และ 2) องค์ประกอบรูปแบบการนิเทศภายใน 4 ด้าน

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 พบว่า ผู้ประเมินมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการนิเทศภายใน, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The research entitled, “Supervision Model of Matthayomsueksa Schools under Secondary Educational service Area office 23,” aimed 1) to study the state of supervision model of Matthayomsueksa Schools under Secondary Educational service Area office 23, 2) to develop the supervision model of Matthayomsueksa Schools under Secondary Educational service Area office 23, and 3) to evaluate the appropriateness and possibility of supervision model of Matthayomsueksa Schools under Secondary Educational service Area office 23.

The samples used in the first period of this research were 216 administrators and civil servant-teachers, who were working in 45 secondary schools under The Secondary Educational Service Area 23 Office in the academic year of 2015. While in the second period of this research, the 9 informants were invited to participate in a focus group discussion. And in last period, the 20 experts were invited to be as the informants for evaluation.

The instruments used in this research were the questionnaire, interview form, focus group discussion, and the evaluation by the experts. In the quality test, the only items of questionnaire with above .50 value of the IOC were acceptable, and in the reliability test, Cronbach’s alpha value was rated at .94. The statistics used for quantitative data analysis in this research were percentage, mean, and standard deviation. In addition, the content analysis was employed for the qualitative data which were concluded from the experts’ suggestions.

The research findings revealed that

1. The internal supervision state in Matthayomsueksa schools under Secondary Educational service Area office 23 overall were at high level. Especially, the need analysis aspect was at the highest level; the honor exaltation aspect was at the lower level, and the lowest level was the internal schools supervision aspect.

2. The internal supervision model in Matthayomsueksa schools under Secondary Educational service Area office 23 consisted of 2 variables that were relevant to each other,

namely, the 5 aspects internal supervision in the Matthayomsueksa schools under Secondary Educational service Area office 23, and the 4 aspects internal supervision model.

3. The appropriateness and possibility evaluation for the internal supervision model in Matthayomsueksa schools under Secondary Educational service Area office 23 overall were at the highest level, while each aspect was found at the highest level as well.

Keywords : Internal Supervision, Secondary Schools

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการ

ศึกษา พัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว กำหนดให้มีการศึกษามาคบบังคับ จำนวน 9 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 15) เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดการศึกษาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมชาติ รวมทั้งในการจัดการศึกษาของรัฐให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ตามที่กฎหมายบัญญัติและให้ความคุ้มครองการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าว และจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2545)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 บัญญัติว่า การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 10) และมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติอย่างหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญคือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการนิเทศติดตาม ประเมินผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 29) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4) การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนอาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิดกระบวนการทางสังคมกระบวนการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหากระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการกระบวนการวิจัยกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการจัดการเรียนการสอน เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 : 23)

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 จัดทำขึ้นภายใต้กรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 และสอดคล้องเชื่อมโยงกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ตลอดจนสภาพปัญหาจากการจัดและพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งพบว่ามีปัญหาที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาทั้งด้านการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน ด้านคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ตลอดจนสภาพการบริหารและจัดการศึกษาที่ยังต้องเพิ่มเติมในด้านประสิทธิภาพ จากกรอบทิศทาง นโยบายและสภาพดังกล่าวข้างต้น นำมาสู่การกำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ประเด็น ที่ครอบคลุมทั้งการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา การผลิตและพัฒนาคุณภาพกำลังคนรองรับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ การส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม การขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตลอดชีวิต รวมทั้งการพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อีกทั้งได้กำหนดกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 ไว้อย่างชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553: คำนำ)

ยุคของการบริหารจัดการศึกษาไทย ในปัจจุบันท่ามกลางกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขการปรับเปลี่ยนการแข่งขันเพื่อสร้างข้อได้เปรียบ และความมุ่งมั่นของสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว รุนแรงและมีความหลากหลาย นั้น ต่างก็ส่งผลกระทบต่อวงวิชาชีพ ดังนั้นการศึกษาของไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงตามยุคโลกาภิวัตน์และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ เพื่อนำไปสู่ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมพระราชบัญญัติระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีเจตนารมณ์ให้มีการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการศึกษาทั้งภารกิจ อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบและการตัดสินใจในการบริหารงานจากกระทรวงลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งการกระจายอำนาจทางการศึกษาจะช่วยให้การศึกษามีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น เสริมสร้างการมีความสามารถ การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในกระบวนการตัดสินใจอันจะนำไปสู่อุดมการณ์ของประชาธิปไตยซึ่งเป็นระบบโครงสร้างที่ใกล้ชิดประชาชนมากกว่า โปร่งใสกว่า มีโอกาสตรวจสอบได้มากกว่าระบบรวมอำนาจอยู่ที่ศูนย์กลางโดยให้ความสำคัญกับการมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ (ปัญญา แก้วกียู. 2545 : 4) การศึกษานั้นนับว่าเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศนั้นๆ เพราะเมื่อสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เข้าสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้แล้วบุคลากรที่มีคุณภาพทางการศึกษาเหล่านี้จะเป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองต่อไปเพราะขณะที่บุคลากรกำลังศึกษาอยู่นั้นเขาจะได้รับการพัฒนาความรู้ ความคิดความประพฤติทัศนคติค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาประเทศก็ย่อมจะทำให้สะดวกราบรื่นได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2547 : 14)

การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา เป็นระบบที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสมจนบรรลุตามแผนที่วางไว้ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาให้ดีขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้เอื้อต่อความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงความรู้ เจตคติ ซึ่งเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมส่วนบุคคลเพื่อส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. 2535 : 93-94) เดิมการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์จากภายนอกนั้น ไม่สามารถจะทำได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อยไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการของครูผู้สอนในสถานศึกษา ตลอดจนความรู้ของศึกษานิเทศก์ไม่สามารถครอบคลุมไปทุกสาขาวิชา และศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกสถานศึกษาจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหานั้นเรื่องนี้จะจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในสถานศึกษาและการนิเทศภายในโดยเฉพาะนั้นมีการกำหนดไว้ในกฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 ดังนั้น การนิเทศภายใน จึงนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรได้ และในการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา

นั้นจะประสบผลสำเร็จหรือไม่นั้นมีปัจจัยที่สำคัญ คือ ผู้บริหาร เพราะผู้บริหารมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่สนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน ผู้บริหารจึงมีส่วนสำคัญที่ผลักดันการนิเทศภายในสถานศึกษาให้บรรลุผล เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนทั้งมวลในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับครูย่อมรู้สภาพปัญหาและความต้องการของบุคลากรภายในสถานศึกษาเป็นอย่างดีปัญหาที่พบของการนิเทศภายในคือ การนิเทศภายในยังขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะการกำกับติดตามและการนำผลการดำเนินงานไปปรับปรุงพัฒนา แม้ว่าการจัดการศึกษาตามนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานก็ยังพบปัญหาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาอยู่หลายประการที่สำคัญคือปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ยังไม่บรรลุเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศภายในสถานศึกษายังขาดการพัฒนาระบบที่นำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน (พัชรินทร์ ชวศิริ. 2554 : 3)

จากการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่ผ่านมาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร กล่าวคือ การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพน้อยกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้จากการวิเคราะห์สาเหตุ พบว่ามีสาเหตุมาจากหลายประการ เช่น ครูไม่ครบชั้นเรียนและการมีภาระงานที่ล้นมือของครู อีกทั้งผู้บริหารยังขาดการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนากิจการการศึกษา ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นพบว่า ครูและผู้บริหารมีส่วนสำคัญที่ผลักดันการนิเทศภายในสถานศึกษาให้บรรลุผล สถานศึกษาจัดกิจกรรมการนิเทศไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน ตลอดจนทั้งการนิเทศภายในสถานศึกษายังขาดการนิเทศแบบจริงจัง เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. 2557).

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไรและผลการวิจัยครั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ไปใช้ในการปรับเปลี่ยนวิธีการนิเทศภายในโรงเรียนและพัฒนาตนเองในการบริหารสถานศึกษาและการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23
3. เพื่อประเมินความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 : 8-21) ดังนี้

- 1.1 ด้านการสำรวจความต้องการ
- 1.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ
- 1.3 ด้านการดำเนินการนิเทศ
- 1.4 ด้านการประเมินผลการนิเทศ
- 1.5 ด้านการขยายผลต่อยอด ยกย่องเชิดชูเกียรติ

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยดำเนินการ 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Survey Research)

ประชากร / กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 จำนวน 45 โรงเรียน ปีการศึกษา 2558 จำนวน 495 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 45 โรงเรียนผู้บริหาร 45 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงในอัตราส่วน 100 เปอร์เซ็นต์ ครู 171 คนโดยการสุ่มตัวอย่าง รวม จำนวน 216 คน ได้มาโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608 : อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 42 - 43)

3. ผู้ให้ข้อมูล

3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบ ฯ โดยการวิจัยแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครั้งที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบ ฯ การวิจัยแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครั้งที่ 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประกอบด้วย ผู้ชำนาญการ รวม จำนวน 10 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23 โดยการวิจัยแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครั้งที่ 1

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยการวิจัยแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครั้งที่ 2

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 216 คน ส่วนมากตำแหน่งครูคิดเป็นร้อยละ 79.20 และ ประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.50

2. ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการและความจำเป็นรองลงไป คือ ด้านการขยายผลยกย่องเชิดชูเกียรติและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน และรายด้านพบว่า

2.1 ด้านการสำรวจความต้องการและความจำเป็นโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ประชุม ชี้แจง คณะครู เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายในพร้อมสำรวจความต้องการและความจำเป็นอย่างแท้จริงรองลงไป

คือรวบรวมความคิดเห็นข้อเสนอแนะของบุคลากรในโรงเรียนมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดความต้องการในการนิเทศภายในและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทำการสำรวจข้อมูลการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระต่างๆ นำมากำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือนำข้อมูลจากการสำรวจการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของบุคลากรมาจัดทำโครงการนิเทศภายในรองลงไป คือวางแผนการนิเทศโดยให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาโดยจัดทำเป็นตารางการนิเทศภายในระบุ วันเวลา สถานที่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศไว้อย่างชัดเจนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

2.3 ด้านการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือสร้างขวัญ กำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอรองลงไป คือดูแลให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดประชุมปรึกษาหารือหลังการจัดการนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาการนิเทศ

2.4 ด้านการประเมินและรายงานผลการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือมีการประเมินผลรวมของการปฏิบัติงานตามโครงการเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายรองลงไป คือส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูดำเนินการประเมินผลการนิเทศภายในโดยวิธีที่หลากหลาย เน้นการประเมินผลตามสภาพจริงและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ รายงานผลการประเมินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและเป็นจริงเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

2.5 ด้านการขยายผลยกย่องเชิดชูเกียรติ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือนำผลการประเมินมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพรองลงไป คือควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูผู้สอน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นำวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูไปเผยแพร่

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23

1. รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ประกอบด้วยความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปร คือ 1) การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ประกอบด้วย 5 ด้าน และ 2) องค์ประกอบรูปแบบการนิเทศภายใน 4 ด้าน คือ

2. ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเหมาะสมของร่างรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ที่จัดทำขึ้น โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่าทุกข้อมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากขึ้นไป

ระยะที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 พบว่า ผู้ประเมินมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายใน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 มีประเด็นที่น่าสนใจมีดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการนิเทศภายในของ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 มีความตระหนัก เอาใจใส่ด้านการสำรวจความต้องการและความจำเป็นการ ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ วรธนพร สุขอนันต์ (2550 : 105) ได้ศึกษา เรื่อง รูปแบบ การนิเทศภายในสำหรับสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก วัตถุประสงค์ เพื่อทราบรูปแบบการนิเทศภายในสถาน ศึกษาขนาดเล็ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม แบบสังเกตสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและ แบบศึกษาเอกสารวิเคราะห์เนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการศึกษาจากประชากรทั้งหมด ประกอบด้วยผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศ ภายในสถานศึกษามีความเหมาะสมกับสถานศึกษาขนาด เล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัย ของวนิช บุตดี (2553 : 112-114) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษา สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาคำถามการ ดำเนินการ นิเทศภายใน ของโรงเรียนเนินยางประชาสามัคคี สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ วัตถุประสงค์ของการ วิจัย คือเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและ แนวทางการแก้ไขปัญหาคำถามการ ดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนเนินยางประชาสามัคคี 3 ด้าน คือ 1) ด้าน การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน 2) ด้านการปฏิบัติ

การนิเทศภายในโรงเรียน และ 3) ด้านการประเมินผล การนิเทศภายในโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเนินยาง ประชาสามัคคี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และรายด้านพบว่า 1) ด้านการสำรวจความต้องการและความจำเป็นโดยรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด คือประชุมชี้แจง คณะครู เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการนิเทศภายใน พร้อมสำรวจความต้องการและความ จำเป็นอย่างแท้จริงรองลงไป คือรวบรวมความคิดเห็นข้อ เสนอแนะของบุคลากรในโรงเรียนมาใช้เป็นข้อมูลในการ กำหนดความต้องการในการนิเทศภายในและข้อที่มีค่า เฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทำการสำรวจข้อมูลการปฏิบัติงานของ กลุ่มสาระต่างๆ นำมากำหนดความต้องการในการนิเทศ ภายใน 2) ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ นำข้อมูลจากการสำรวจการปฏิบัติงานตามความคิดเห็น ของบุคลากรมาจัดทำโครงการนิเทศภายในรองลงไป คือ วางแผนการนิเทศโดยให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและ สภาพปัญหาโดยจัดทำเป็นตารางการนิเทศภายใน ระบุ วันเวลา สถานที่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศไว้อย่างชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการกำหนดโครงการ นิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน 3) ด้านการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนโดยรวมอยู่ใน ระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือสร้างขวัญ กำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอรองลงไป คือดูแลให้คำปรึกษาและข้อเสนอ เสนอในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในและข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ จัดประชุมปรึกษาหารือหลังการจัดการนิเทศ ภายในเพื่อแก้ปัญหาการนิเทศ 4) ด้านการประเมิน

และรายงานผลการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการประเมินผลรวมของการปฏิบัติงานตามโครงการ เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายรองลงไป คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูดำเนินการประเมินผลการนิเทศภายในโดยวิธีที่หลากหลาย เน้นการประเมินผลตามสภาพจริงและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ รายงานผลการประเมินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและเป็นจริงเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป 5) ด้านการขยายผล ยกย่องเชิดชูเกียรติโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณา รายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือนำผลการประเมิน มาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงไป คือ ควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู ผู้สอน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพของครูไปเผยแพร่ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ รัตนา ศิริภูมิ (2552 : 141-143) ได้ศึกษา เรื่องการนำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในโดยการประยุกต์ใช้แบบ กลยณัฒนมิตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 2 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ ในการนิเทศภายใน การร่างรูปแบบการนิเทศภายใน และการนำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในโดยการประยุกต์ใช้ แบบกลยณัฒนมิตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการ วิจัยครั้งนี้ เป็นกรณีศึกษา 4 สถานศึกษาคือสถานศึกษา บ้านโคกจาน สถานศึกษาบ้านโคกน้อย สถานศึกษา บ้านโคกใหญ่ และสถานศึกษาบ้านแอมเจริญ ซึ่งมีผู้บริหระ คณะครู จำนวน 27 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนา เชิงวิเคราะห (Content Analysis) เครื่องมือที่ใช้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบ สัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation ผลการ วิจัย พบว่า 1. ผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นว่า ปัจจุบันสถาน ศึกษาดำเนินการนิเทศภายในตามองค์ประกอบของรูปแบบ การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยชี้แจงเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญและความจำเป็น องค์การและบทบาทของ องค์การ การดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศ ภายในสถานศึกษา จัดกิจกรรมการนิเทศ และมีการ ประเมินผลความสำเร็จ ของจัดการนิเทศภายในทุกสถาน ศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ทุกสถานศึกษามีการ ดำเนินการนิเทศภายในไม่ครบทุกขั้นตอน เนื่องจาก ผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายใน ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษาตลอดจน บุคลากร และขาดความตระหนักในคุณค่าของการนิเทศ ภายใน แต่ทุกสถานศึกษายังคงมีความต้องการให้มีการ พัฒนาคุณภาพครูด้วยการนิเทศภายใน 2. การร่างรูปแบบ จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการ ในการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้แบบ กลยณัฒนมิตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ประกอบกับการศึกษา หลักการแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารด้านการนิเทศการ ศึกษา ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของ ผู้บริหารสถานศึกษา คีษานินเทศ์และครู นำมาสังเคราะห์ เป็นรูปแบบการนิเทศภายในโดยการประยุกต์ใช้แบบ กลยณัฒนมิตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 2 ซึ่งประกอบด้วยองค์ ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ 2.1 สภาพการนิเทศภายใน ความรู้ ความเข้าใจในการนิเทศภายใน การสร้างความตระหนัก สร้างความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม การยอมรับซึ่งกันและ กัน 2.2การจัดองค์กรในการนิเทศภายใน และบทบาทของ องค์การ 2.3 กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาประกอบ

ด้วย ขั้นตอนตามกระบวนการ การจัดกิจกรรมการนิเทศ และเทคนิคการนิเทศ 2.4 ประเมินผลความสำเร็จของการ นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. การนำเสนอรูปแบบ การนิเทศภายในแก่ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์มีความเห็น ตรงกัน โดยต้องการให้สถานศึกษาจัดการนิเทศภายในตาม องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร ในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาผู้บริหารและครู ควรนำรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาไปใช้ดำเนินการ ในการนิเทศภายในทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย รูปแบบการนิเทศภายใน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ควรมีนโยบายให้สถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ได้ พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2. จากสรุปผลการวิจัยที่ได้ข้อเสนอรูปแบบการ นิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ที่เชื่อมั่นได้ว่ามีความ เหมาะสมมีประโยชน์ และเป็นไปได้ สอดคล้องกับ สภาพปัจจุบันและปัญหาที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงซึ่ง กระบวนการวิจัยในแต่ละขั้นตอนถือได้ว่าอาศัยกระบวนการ นิเทศภายในโรงเรียน สถานศึกษาควรนำรูปแบบการนิเทศ ภายในไปจากการวิจัยไปดำเนินการปรับใช้ในการบริหาร ต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ด้านการสำรวจความต้องการและความจำเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการทำ การสำรวจข้อมูลการปฏิบัติงานของ กลุ่มสาระต่างๆ นำมา กำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน

2. ด้านการวางแผนการนิเทศ ผู้บริหารสถาน ศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการกำหนดโครงการนิเทศ ภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

3. ด้านการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัด ประชุมปรึกษาหารือหลังการจัดการนิเทศภายในเพื่อแก้ ปัญหาการนิเทศ

4. ด้านการประเมินและรายงานผลการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการรายงาน ผลการประเมินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและเป็นจริง เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

5. ด้านการขยายผลยกย่องเชิดชูเกียรติผู้บริหาร สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำวิธีการจัดการ เรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูไปเผยแพร่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย ติดตามผลการใช้รูปแบบการ นิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ว่ามีความสัมพันธ์ กับตัวแปรต่างๆ เช่น ผลการนิเทศภายใน ผลการปฏิบัติ งานของครู ผลพัฒนาการของเด็ก เป็นต้น

2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้ รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ของ ผู้บริหารสถานศึกษา

3. ศึกษาและพัฒนาการใช้รูปแบบการนิเทศ ภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่อื่นๆ หรือใน ระดับที่สูงขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมวิชาการ. (2534). **คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ชญาภาญจรี ศรีเนตร. (2558). **รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. การบริหารการศึกษา**. มหาสารคาม : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **เทคนิคการบริหารโรงเรียนบนฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปัญญา แก้วกียูร. (2545). **การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่เป็นฐานกรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์กรรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์**.
- พัชรินทร์ ชัยศิริ. (2554). **การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี**. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตนา ศิริภูมิ. (2552). **การนำเสนอเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในโดยการประยุกต์แบบกัลยาณมิตร**. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2535). **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณพร สุขอนันต์. (2550). **พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วนิช บุตดี. (2553). **การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนเนินยางประชาสามัคคี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กาฬสินธุ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- สังต์ อุทราพันธ์. (2529). **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ**. (2530). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. **รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียน**. สกลนคร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 23, 2557.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **การเรียนรู้บูรณาการ : ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป**. กรุงเทพฯ : อุษาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). **การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **การกำกับติดตาม/นิเทศและประเมินผลการนิเทศโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **การกำกับติดตาม/นิเทศและประเมินผลการนิเทศ โรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). **การกำกับติดตาม/นิเทศและประเมินผลการนิเทศ โรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **คำนำ/ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาใหม่**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.